

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félre 6 ft, év-
negyedrre 3 ft o. é.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresz-
tesy Pál urak kereskedésében, hol egyes szá-
muk is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet
hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasabos garmond sorért 6 kr

s egyszeri beiktatás után 30 kr. békéjéig.

Hirdetések felvételnek: Helyben: akadémiavá-
lban, Demjén László könyv- és Keresztély Pál papir-
kereskedésében. Pesten: Zeisler M. (Királyutca
60. sz.) Beesben: Haasensteinsche Verlags- (Neu-
er-Markt 11. sz.) Oppelk. Alajonsz (Wollzeile 22.
sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agen. (Stadt-Seiler-
stätte 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttg.
Nyititéri cikkek: sora után 20 kr. előleg be-
küldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetéseket s hirdetési díjak a vevőkről a
szerkesztőséghez küldendők be.

Előfizetési föltételek

„Kolozs. Közlöny“

1872-iki folyamára:

félre 6 „ „ „
évnegyedrre 3 „ „ „
egy hóra 1 „ „ „

Az előfizetés minden hó 15-től megújtható.
Előfizetéseket helyben elfogad: a szerkesztő-
ség, Demjén László ur könyv- és Keresztély Pál
ur papirkereskedése.

Az előfizetési pénzek a szerkesztő-
séghez küldendők be.

A „Kol. Köz.“ szerkesztősége.

Kolozsvár nemzeti ünnepe.

A polgárság ezrei és ezrei tölték be városunk fő-
utczáit, főterét; a szabadságharcra emlékeztető
magyar induló hangjainál, nemzeti zászlók erteje
közel; körülte és utána lelkesen éljenző nép, mely
a magyar nemzeti kormány tagjainak szállása elé
siet; ott áll Magyarország czimere fényben, fölötté
a nemzet színei lobognak, s a fátylak százai mint-
egy ennek oszlopától fogják körbe a palotát, mely-
ben Kolozsvár vendégei, az érdemes magyar ál-
lamférfiak állanak; felhangzik a szózat, majd a
katonai zenekar, az üdvözlő beszédet ismét dal-
váltja fel s mindezen tuluság a szívből jövő éi-
jenzés: szóval ünnepet ültünk, mely nemcsak
Kolozsvár városát, hanem a magyar nem-
zetét is.

Három magyar minisztert: Lónyay grófot, a
miniszterelnököt; Paulert a közoktatásügyért,
Tiszát a közlekedés miniszterét, szurok fátylakkal
álltak körül, mert ők gyűjték meg Királyhágón-
innen a szellem hatalmas szövénekét; nemzeti lo-
bogókat emelgettünk ablakaik alatt, mert ők adják
kezünkbe a szellemi haladás zászlóját. Ezért ün-
neplünk ma; ezért mondánk köszönetet az első
magyar embernek, a Királynak, a magyar Parla-
mentnek, mely megértve a nemzet közóhaját,
átérezve a haza közszükségét, kormányra választott
tagjai, a városunkban mulató magyar felelős Mi-

TÁRCA.

Csavar-léghajó.

A francia irodalom közelebbi tudományos moz-
galmaiban a legtöbb dícsőséget Dupuy de Lome csavar-
léghajója nyerte el.

Dupuy de Lome joggal mondá az akadémiában
október 10-én, Páris körüljárása alatt: „Hogy lehe-
tőleg gyorsan készen lehessenek, egy oly léghajót fogok
készíteni, melynek mintegy 8 kilométernyi gyorsaságot
lehet adni az azt környező léghöz képest. — Midőn
ezen igen mérsékelt gyorsaságra szorítkozom, a tudom-
ány jelen helyzetében nem tekintem lehetetlennek, lég-
hajók számára sokkal nagyobb gyorsaságokat nyerni
meg; azonban ama gyakorlati nehézségekkel szemben,
melyek a gyorsasággal nevezkednek, elhatározám ma-
gamban, hogy a jelen perczen, csupán a legegyszerűbb
arányaira leszállított feladatára fogok vállalkozni. Az ek-
kép létesített készülék eszközt szolgáltatand arra, hogy a
szél ellenében haladhassunk előre, midőn — a mi rit-
kán fog történni — a szél óránkint 8 kilométernyit
kiseb gyorsaságra leend, s hogy mindenesetre oly utat
követthessünk, mely a szél gyorsasága, s a léghajó ösz-
szegéből eredő szél ellenében foglaltat benn.”

Egy igen nevezetes kísérlet, s valóban az eddigelé
eszközölt egyedüli egyszerű kísérlet, épen Franciaor-
szágban történt, már 1852-ben. Giffard Henrik, az üs-
töktápláló, becepegető eszközök feltalálója, nem té-
tővázott saját költségén egy 44 meternyi hosszúságú és
12 meternyi átmérőjű, — egy hajócsavarral ellátott
léghajót készíttetni; sőt annyira vívő a merészséget,
hogy ezen föllobbanásra kész óriási gazometer alá egy
gőzgépet helyezett. Ezen igen bölcsen kigondolt gép
hozá működésbe a csavart; Giffard egyedül indult el a
hippodromból 1852. sept. 24-én 4 óra és 15 perczkor.
A szél elég hevesen fújt; nem kelle neki küzdenie az
áramlat ellen, ez a számítás által előre ki volt mutatva;
hanem nagy sikerrel eszközölt különbüző körfordulati
és oldalalérési mozdulatokat. A kormány hatása jól
érezhető volt, s midőn Giffard az igazgató-kötelek egyi-
két meghúzta, a látkört tüstént forogni látta maga előtt.
„Az éj nagyon közelgett, — ugymond Giffard az emel-
kedéséről jelentésében; „attól féltem, hogy a készülék
bizonyos gyorsasággal fog a földre leérkezni, a tüzet
homokkal elfojtani kezdém; az üstnek összes szellen-
tyűit kinyitám; a gőz mindenfelől roppant zajjal hatolt
ki; egy perczig attól féltem, hogy valamely villanyos
légtűnet fog bekövetkezni, s néhány perczig oly gözfel-
legbe voltam burkolva, mely nem engedé meg nekem
többé, hogy bármit is megkülönböztessen. Ekkor 1800
meternyre voltam; a leszállásra gondoltam, melyet igen

niszterek által eszközöli a szent ige megtestesülését,
azt, hogy Kolozsvár a magyar tudományosság szé-
helyévé avatassék fel. In hoc signo vinces!

A kolozsvári egyetem megszületése, méltán
örömmel városunkra; hazánkra, s hogy alapkövé-
nek szellemileg letételére az a miniszterelnök jött
közünkbe, ki egyszerűen honvédelmünk kor-
mányzója — kétszeresen figyelmeztet arra: mit
nyertünk, melyik téren kell küzdenünk, haladnunk,
ha erősödni, ha mint nemzet élni akarunk a hazán,
melyet őseink hősiessége, de bölcsessége is
szerzett és tartott meg számunkra.

Igen, a fáradhatlan paripa és a villámként
sújtó acél mellett és fölött főszerepet játszott a
honlapításnál úgy, mint a haza megtartásánál a
magyar nép józan értelme, vezérelő bölcsessége;
így volt, ez azután is, csak így lehet jövőre is.

A honlapítók, midőn karddal és buzogány-
nyal utat törtek maguknak a Maros, Tisza, Duna
térreire s azt birtokukba vették, beérték a másajku
itt talált népek hódotatával. Nehány győzelem után
kezel nyújtottak nekik s nem folytattak ellenük irtó
harcot, mint tévék például a ma szabad N.-Brit-
tánia földén: a brittekkel a szászok, a szászokkal
a dánok, az angol-szászokkal a normannok; s
mindezt azért nem tévék, mert az éles ésszt, vilá-
gós értelmet akkor is, meg tudták becsülni az
erős kar, a felelmet nem ismerő bátorság mellett.

Történelmünk bizonyítja, hogy észszel és
karddal szerző s védelmezte a magyar hazáját.
Korunként elfogadta a kor vezéreszmeit, s bár
azokért nem ritkán két kézzel is kellett harcolnia, a
szellemi szövénekét sem ejtő ki egészen kezéből;
hisz ott van Nagy Lajos és Hollós Mátyás kora,
midőn a magyar állam hatalomra, műveltségre
Európa elsőrangú államai közé tartozott.

A pártviszály szállította le hazánkat a fő-
nyes polezról, mi közben nagy bírdalmak ál-
kultak, s e számra névze úgy is csekély nemzetnek
a második sorba kelle visszavonulnia.

Volt idő, midőn a pragmatica sanctio védelmé-
ben fél Európa érezte karja erejét; azután egyne-
gyed századnyi harcokban bámulta szívósságát,
vitézségét az ujkor Marsja; volt idő, midőn az ősök

szerencsén eszközölt Elancourt községben, Trappez
közlelben.

E szeriat 1852. óta kísérletszerűleg ki volt mutat-
va, hogy a léghen elő lehet haladni, s következőleg ma-
gát irányozni, a szél hevésségétől, s a léghajó rendke-
zésére álló, s a mozgató erőitől függő határokat között.

Dupuy de Lome legújabb fölemelkedése csak középszerű
érdekkel birt volna, ha annak célja csupán annak behi-
zonyítása lett volna, a mi már ismerve volt, t. i. egy
léghajó saját előhaladási tehetőségének, egy csavar befo-
lyása alatt. Szerencsére a kísérlet más horderővel birt,
melyet igaztalanság lenne ennek számára el nem ismerni.

Nem kell szem elől téveszteni, hogy Dupuy de
Lome tanulmányai az ostrom idejéből vannak keltező.

„Azon óhajítás által lelkesítve, hogy a jelen körülmények
között” — mondá ő akkor — „lehetőleg közel álló al-
kalmaszra jutassak el, kerülvén számos előleges ki-
sérleteket azon igyekeztem, hogy az összes részleteket
illetőleg csupán oly megoldásokat fogadjak el, melyek
már ismert eljárások alkalmazásán nyugszanak, úgy hogy
a készülék egyeteme csupán a léghajók által már si-
kerrel gyakorlat kombinatói eredménye legyen.” Való-
sággal Dupuy de Lome, noha különösen már többé, vagy
kevésbé kijelölt műveleteket használt föl, saját léghajó-
jának oly általános szerkezetet adott, mely annak teljesen
sajátja, s melynek fontossága bizonyosan nem kerülendi
ki a mérnökök figyelmét.

A földat megvitatása kimutató, mikép arra nézve,
hogy a léghajó valóban kormányozható legyen, fenn
kelle tartani a duzzadás állandóságát a burkolat felüle-
tének hullámzásai nélkül; a hajókerek irányában kes-
keny vonalak által a lég elleni kisebb ellenállás alakját
kelle adni; végre biztosítani kelle az egésznek a csol-
nak, hajókerek és léghajó állandóságát és merevségét;
hogy a duzzadás állandóságát kieszközölje, Dupuy de
Lome a csolnakba egy oly szellentűt helyez, mely egy
kelme-öső által közlekedésbe helyeztük egy a léghajó
alsó részén elhelyezett gömböcskével. Ha a burkolat a
könlég kiömlése következtében megroncsosodik, léget bo-
csátanak a gömböcskébe s ekkor a burkolat feszültsége
ujolag biztosíva van. A gömböcske térfogata megengedi,
hogy a léghajó duzzadásban tartassék, a légmérőnek
866 magasságot mutatása daczára is.

Nem volt szó új kombinációk kereséséről, miért
a szerző ezt maga több ízben ismétlé; egy szilárd, a kor-
mány rudnak engedelmessékedő léghajónak gyorsan s jól
készíthető volt szó, már pedig ily tárgyban a gyakorlati
adatok teljesen hiányzottak. Jól ismerték ugyan a
csavar szerepét; de minő mérvűek lennének legzélsze-
ribbek? mennyi fordulat hajtassék azokkal végre? minő
volt a lég ellenállása a léghajó mozgása ellenében? kö-
vetkezőleg minő volt a szükséges mozgató erő? szóval
a sajátképi elkészítés földadata a mérnök előtt az ismeret-
lenség nehézségeivel s bizonytalanságaival tűnt föl.

hősiessége megújult a nemzeti zászlók alatt; de a
világrész ez idő alatt nagy bírdalmokká tömörült,
s a nagy fajok nemcsak számban szaporodtak, ha-
nem a szellemi, műveltségben és tudományosság-
ban is óriási haladást tettek — messze maguk
mögött hagyták nemzetüket.

Nemelyek hazánkban már 1790-ben meg-
érték a kor intő szavát, mely a messzi Szajna
partjairól hangzott felénk; e század harmadik év-
tizede óta pedig a nemzet értelmisége meg is ragadta
a szellemi haladás lobogóját, s a 30—40-es évek
sok tekintetben szellemi gyarapodásunk virágzó
korát képezték: költészet és színművészet, irodalom,
napisajtó és nemzetgazdaság fokról-fokra hágott, —
a szabadság eszméit nemcsak hirdették, de 1848
meg is testesíté hazánk democraticus szabadságát.
A sors csapásai azonban megakasztának a haladás
utjain. Csak az 1867-ki kiegyezés és mai nemzeti
kormányunk kinevezése óta tehetünk ismét eleget
a nemzet azon közóhajásának, hogy az ország
szellemi és anyagi megerősödését eszközöl, bizto-
sító intézmények felállításának.

Nemzetünknek erősnek kell lenni kardra, de
százszorta erősebbnek szellemre, tudományra.

A németek egyik lángeszű költője végörájá-
ban kérve-kért, több világot: — nemzeti kormá-
nyunk férfiai a nemzeti élet új korszakának kezde-
tén hozták meg nekünk a szellem hatalmas szövé-
nekét, ha kell majd fegyverét.

Rövid időn már világolni fog az közöttünk:
ennek kell lenni a tűzszőlőnek, mely minket a
pártviszály és nemzetiségi gyűlölködés tévutjai
közti bizton vezessen el a nemzeti jótét és nagyság
fensikjára.

A magyar nemzet sokszázados küzdelmével, mely-
lyel országa egységét vala biztosítandó, 1848-ban
az állam- és közjogi egyesülés koronázta meg; az
1867-ben inaugurált új nemzeti korszaknak volt
fennartva, hogy a közvagyonosodás és közműve-
lődsé utjait az anyahonból az ország részbe be-
egyengesse.

Mikó gróf közlekedési minisztersége
alatt csatlotta a vaspályá Magyarországra szívéhez az
erdélyi részeket; Lónyay gróf és Pauler miniszte-
rek hozzák meg a jelvényt, mely alatt nemzeti

Dupuy de Lome ezen különös esetben azon töké-
letes tapasztalat alkalmazá, melyet a hajó-építészetben
szerzett. Ő egyetlen tekintettel föltalálta a készülék állan-
dósága s szilárdításának legjobb föltételeit; a legmélyebb
belátással szabatosan kijelölte a hajó-kerek mérveit, az
előhaladás elleni ellenállást, a mozgató munkát; úgy
hogy a terv előrelátásai a tapasztalat által nemcsak
kontrol-pontra megerősítették, hanem még tul is szár-
nyaltattak. Ő valóban mérnöki munkát hajtott végre, a
szó teljes értelmében. A tojás alakú léghajó 36 m. 12
hosszúsággal bir egyik pontjától a másikig; átmérője;
főátmetszeti átmérője 14 m. 84; térfogata 3454 köb-
meternyi, a csolnak 6 met. hosszúságú s három meter-
nyi szélességű. A csolnak szélre helyezett csavar csu-
pán két szárnyu, s átmérője 9 meternyi; az egyre-másra
percenként 21 fordulatot tesz, minden félóránként egy-
mást felváltó 4 ember által mozgatva; ezen gyorsaság
mellett a léghajó saját mozgása 2 m. 22 másodpercen-
ként, vagy 8 kilométernyi óránként. Ha egyszer 8 ember
működik a csavar-motolla tengelyére, az másodpercen-
ként 28, sőt még 33 fordulatot is tesz, a mi a léghajó-
nak másodpercenként 3 m. 50 gyorsaságot, vagy órán-
ként 12 kilométer és 600 meternyi gyorsaságot ad. A
kormány egy oly háromszögű vitorlából áll, mely a
léghajó alá, a hátulsó végpont közelébe helyeztetik, és
annak alsó részén egy 6 meternyi hosszúságú vízszintes
vitorla-rud által tartatik fenn. Ezen vitorla magassága 5
meternyi, s felülete 15 meternyi. Két vitorla-kötél a
kormány igazgatása végett a csolnak elejéig nyulik a
kormányos keze alatt, a kinek előtte van a csolnakhoz
szeggett iránytű vonal-irány, párhuzamba téve a lég-
hajó nagy tengelyével.

A fonál elhelyezése egy minden tekintetben fontos,
valódi gépészeti újítást képez. A már létesített meg-
hosszabbított léghajókkal kísérletekben a fonál egy oly
nagy vízszintes rudhoz volt erősítve, melyhez a csolnak
kapcsolva volt, mely elhelyezése nem járt veszélyek nél-
kül, mivel a leszállásnál ezen rud az utasokra csapódha-
tott; máskülönbben ekkép nem lön kieszközölve a léghajó
s a csolnak teljes merevsége és szilárdasága.

Dupuy de Lome egy kétfős fonalat gondolt ki; az
egyiket külső, mely a csolnakot tartja, s a másikat
belső, mely a léghajó nyakkötőjétől annak magassága
háromnegyedénél elváltik s a léghajón alól egy oly kupot
képez, melynek teteje a léghajó s a csolnak között van.
Ezen kup tetejéből indulnak a kötélművek, oly súlygyen-
rudakat képezve, melyek a csolnakot egyensúlyban
tartják. Az egész rendszer kísérleti központja a hajó-
tehetől üresen 15 meternyre ven helyezve léghajó ten-
gelyétől lefelé. Ezen rendelkezések következtében az
egész készülék szilárd és még 8 kezelő egyén erőfeszí-
tése alatt is, a léghajó súlygyeni állása egy fél fokkal
sem különbözik attól, minővel az nyugtában bir; egy elől-

fennmaradásunk, s államunk felvirágzására Pesttel
együtt működhetünk: a tudományos egyetemet
hozták ők meg, s hogy meghozhatták, etben is-
mét sok érdeme van azon hazafiaknak, s kivált an-
nak, kinek nevé-főösleges itt másodsor is emli-
tenünk; a nemzet elismerését, hálaíját vívták ki ők
ép úgy, mint a három magyar miniszter, kiket
falaink közt tisztelünk.

Lesz tehát Kolozsvárt a tudományok szé-
helye. Versenyre kelnek a legjobbak, hogy a kis
nemzet erejét, jelentőségét, szellemi erőinek foko-
zása által sokszorozzák.

Ez a kolozsvári egyetem nemcsak szellemi
életünknek ad lendületet, nemcsak versenyzés által
lesz eszközövé nemzeti megizmosodásunknak,
hanem

az értelem felvilágosodása megtanít az el-
lenyélémény tisztelére, s egy letőri a pártviszály
élet mindenét, köz és társadalmi körben egyaránt;

leccsillapítja a nemzetiségi idegenkedést, gyü-
lölködés hullámzatát, s a művelt és szabad pol-
gárok egyeteme, a tudományosan kiművelt külön
ajku ifjak érintkezése megtermi a közbecsülés és
szerelet azon magvait, melyek a haza jobbélét
biztosítandják, a nemzet kebelében kelyén ki, — s

a közegyetértés lesz utóbb ennek a gyü-
mölése, mely szellemileg és anyagilag erős nemze-
tet állít e haza földére, — mely a polgárosodás ne-
mes szellemi küzdelmében ép oly erős lesz, mint a
haza egyességének, természetes határainak megottal-
mazásában: észszel és karddal.

A kolozsvári egyetem értelme előttünk: az
értelmiség, a pártok és nemzetiségek közfogása a
haza felelőrágoztatására, a nemzet nagygyűtélére.

Ezért örömmel ünneplünk azon érdemes
államférfiak előtt, kik a nemzet közóhajásának ér-
vényt szereztek és kezünkre adják a nemzeti meg-
erősödés és haladás eszközeit; kik megmutatják az
utat, mely Magyarországot allamegységének meg-
szilárdítására, s a magyar nép szép jövőjének előkészí-
tésére, biztosítására vezet.

Ezért üdv nemzetünk minisztereinek, s általuk
a Hazának és Királynak.

ról hátra felé menő ember a léghajót egyenes állásból
legfeljebb 2/3 foknyira billenti meg. Ezen részletek kétség-
kívül nem fogják megadni azon műkedvelő léghajósokat,
kik az újdonságot a menetben vagy az alakban keresik;
mi azokat minálval nem hagyhatuk megemlítés nélkül.

A februárius 2-ki fölemelkedés eldöntő volt; a
léghajó, mit tudjuk, a Fort-Neuf udvarából, Vincennes-
ben, elég heves szélben emelkedett föl, s bámulatosan
viselte magát a lég közepette; a kormány befolyása
érezhető volt a vezényletre, s a megnyert gyorsaság
kissé túlhaladta azt, mely előre volt jelentve. Ez siker a
léghajózásra és siker a mérnöki tudományra nézve.

Dupuy de Lome ezt mondá az akadémiában:

„Zede tengerészeti mérnök; munkatársam, a tá-
borkari térképen kijelölt elindulási pontunkat; én foko-
zatosan tolba mondam neki a gyorsaságokat és irányo-
kat, melyeket észleltem. A szárazhoz érés percében
kérdem tőle, hogy minő falu az, mely fölött épen el
akarunk haladni? ő azt válaszolá: „Ennek Mondecourt-
nak kell lenni, az Oise és Aisne-megyek határán.” Egy
percz mulva több paraszt, kikhez, fejük fölött elhaladva,
ugyanezen kérdést intézők: „Hol vagyunk?” ezt kiálták
nekünk: „Mondecourt-ban!”

Most először történt, hogy léghajósok egy körülbelől
előre kiszabott utrendet követhettek s utjokat szabatosan
kijelölhették.

Már világos, hogy ezen fölemelkedés véglegesen
nem egyéb, mint egy észszzerű és módszeresen kigondolt
léghajózási kísérlet. Könnyen lehetne készíteni egy 8
lőerejű gőzgépet, 75 kilogrammeternyi súlylyal, a csav-
var kezelésére szükséges 7 ember súlyával, a 8 kezelő
egyből egy gépész tartatván fenn a mozgató gép ve-
zetésére. Az akkor rendelkezésre álló munka 600 kilo-
grammeternyi, azaz tízszerre nagyobb lenne ama 10 kilo-
meter 1/4 résznyi gyorsaság, — ezt következteti Dupuy
de Lome, — mely febr. 2-án lön megnyerve, ugyaazozon
léghajóval óránként 22 kilométerre emelkednek; a tűz-
lő anyagot, s a táplálás vizet előre le lehetne vonni a fo-
gyasztási teherből. Ekkép egy oly készüléket lehetne
nyerni, mely nemcsak képes lenne a rendes szél nyom-
nyán medréből jelentékeny szöglettel eltérni, hanem még
előg gyakran a földhöz viszonyítva minden irányban
mozoghatna.

Tehát ha a 8 kezelő egyén helyett egy mozgató
gép tételik, mint Giffard léghajójában, s ez oly módon
helyeztetik el, hogy a szétrobban minden veszélye ki-
kerültessek, semmim gátolandja meg többé a léghen
utazást. Ekkép véglegesen megfogott oldatni a lehetsé-
g határai között a léghajózásnak annyira érdekes földadata.
Ezért óhajandó, hogy a Páris ostroma alatti kísérleti
léghajó egy mozgató géppel legyen ellátva, s hogy an-
nak elkészítője mielőbb folytassa első kísérleteit.

Legújabb táviratok.

Bécs, jun. 12. A „N. Fr. Pr.“ úgy hallja, hogy a magyar kormány komoly lépéseket tesz a végett, hogy Magyarországnak a bécsi nemzeti bankhoz való problematikus állását tisztába hozza, és ezzel a „modus vivendi“-t helyreállítsa.

Berlin, jun. 11. A „Kreutz.“ jelenti, hogy az ausztriai császár szeptember első hetében megfogja látogatni az ottani udvart és néhány napot töltendő ott. — A szövetségi tanács elfogadta a tvjavaslatot, mely szerint a jezsuita-rend vagy vele rokon szerzetes tagjainak, ha német indígonnal birkak is, a szövetségi terület minden helyén a tartózkodás a rendőri hatóság által megtiltható.

Lapszemle.

A „P. Napló“ az Erdélyi unio legszebb koronájának tekint, hogy ott az egyetem létesítése immár törtélt, miert Apáczai Csere János óta hiában esengtek. Ha ilyen az unio első gyümölcse, szint ily nemesnek jónak kell lennie ama nagy államjogi műnek, mely az uniot végrehajtja. Nem is szabad ez intézetet elhanyagolnunk, a kor színvonalára kell azt emelnünk, hol az igazság cultusa honoljon akkor az új alkotás eléri célját: központja lesz a tudományos életnek és biztosítója a hazafias szellem terjedésének. Ma még csak kormányunk két tagja viszi meg a Királyhágó tulsó részére az egyetem felállításának örömhírét. De ha majd elérkezik az intézet fölállításának napja; e nap nemzeti ünnep lesz az országban, s legjobbjaink hossza sora fog elzárándokolni a tudomány új templomának megnyitására, hogy emeljék fényét, öregbítsék tekintélyét s bátorságot öntsének belé ama nagy és nemes czélok megvalósításához, melyeket kezébe a nemzet letéteményezett.

A „Reform“ legravaszabbnak találja a nemzeti programok között a szászokot, a szászok nem készülnek balpártiakká lenni, elismerik a kiegyezést, elismerik az uniot, pártolják a jogegyenlőséget egyházi és világi téren, a reformoknak fölvilágosodott barátai, készek az országgyűlésen a kormányt szavazni s oly tisztességes emberek mint Brutus: hanem ezen tisztesség, ezen józanosság, ezen közjogi conservatismus és kulturai haladás pártiság fejében csak egy kis ellenszolgálatot követelnek az államtól — egy kis független államot a maguk számára, egy apró statust in statu. E határozatok megtanítanak, hogy a szászokban nem szabad feltétlen bizalmat helyezni, és sürgetővé teszik a Királyföld törvény általi szabályozását; ha ez meglesz, elnyugszanak a jó szászok is, és az igazság, mely most még a 40 millió fajronkra is apellál, nem fogja őket bolygatni többé.

A „Hon“ a szászok követeléseiből azt látja, hogy a jobboldal még jobban kénytelen megadni a nemzetiségekkel való szövetekezés árát, mint a bal, és ez annál rosszabban eshetik, mert a kormánypárt leghivebbekek látszó embereitől származik, a sima kápú, kékszemű circumspectus szászoktól, — ugymond, — kik különben is folyton igaznak külföldi lapokban a „barbar“ magyarok ellen.

A „P. Lloyd“ igen veszélyesnek hiszi Európa nyugalma nézve, ha a socialis viszonyok rendezése végett Berlinben tartandó értekezlet oly rendszabályokat fogadna el, melyek lényegükben a karlsbadi határozatokhoz hasonlítanak. A socialis kérdést egyedül nemzetgazdasági téren lehet megoldani, kényszerrendszabályok, kémrendszer és állami felügyelet csak növelnek a bajt: eltekintve attól, hogy nemzetközi véd- s dacszövetséget kötni az „Internationale“ ellen, már magában aggályos eszme; mert a munkásmozgalomnak nagyobb jelentőséget tulajdonít, mint a milyennel tényleg bír; s mert téves és elérhetlen czélt követ, midőn egy kalap alá akarja szorítani a különböző államokban oly különböző munkáviszonyokat, s azokat egy s ugyanazon kaptafa szerint rendezni. A berlini conferentia ennél fogva legfeljebb az egyleti törvények iránt állapíthatna meg közös elveket, de ez esetben is csak úgy fejthet ki üdvös tevékenységet, ha e törvényeket szabadulv alapra fekteti, különben az eddig nyílt socialis mozgalom titkossá s annál veszélyesebbé válik, mert megközelíthetetlen lesz.

Az „Ung. Lloyd“ kedvező fordulatot vár a horvát kérdésben. Szerinte a győztes nemzeti párt számos tagjai

nem osztják a magyar oppositio elveit, sőt meg vannak győződve, hogy az ellenzéknek uralomra jutásával még kevésbbé lehetne remény egyedüli czéluk: a három egy királyság autonómiájának valósisására. Nem vél ennél fogva csatlódni azon fölfevésben, hogy Mazuranics volt horvát kancellár és Prica osztálytanácsosnak Bécsbe történt meghívása világos jele e párt közeledésének a magyar kormányhoz, mely hihetőleg a sajnós viszály elintézésére fog vezetni. Ha minden rendben lesz, — mondja a lap — majd a személyes kérdések is szőnyegre fognak kerülni; addig azonban a horvát kormányban eszközlendő változtatásról szárnyaló híreket koraiaknak kell tekintenünk.

A magyar királyi honvédségi Ludovica-akadémia rendszerének s belső berendezésének ter-vezete.

(Folytatás.)

A kezelő-bizottság a pesti hadbizottságnak számol, melyhez pénztári naplót és pénzügyesági kimutatásait havonként beküldi, leltárait pedig minden félévben lezárva bemutatja.

Az iroda-szükségletek, taneszközök, fűtő világító, s egyéb anyagok s tárgyak beszerzéséről s illetékes kiadásáról, valamint a házi közétkezéséről a gazda gondoskodik, s ebben a számvezető segédként áll rendelkezésére.

A házfelügyelő az épületnek s helyiségeknek tisztántartását, világítását és fűtését, a hadapródok ruhatisztítását s fehérneműik mosatását, s minden egyéb háztartási teendőket a gazda felügyelete alatt kellő számú szolgasemélyzettel eszközli.

A gazda főfeladata általában, hogy az alárendelt hivatalnokai s szolgái személyzet között a munkafelosztást a szolgálalt lehető előnyére intézze s fenntartsa.

A hivatalnokai s szolgái személyzet illetéke következőleg állapíttatik meg:

1 gazda, évi 1000 forint fizetéssel és ingyen lakással.

1 számvevő, évi 800 forint fizetéssel és ingyen lakással.

2 számvevősegéd, évi 700,600 forint fizetéssel és ingyen lakással.

2 őrök, 500 forint évi fizetéssel és ingyen lakással.

1 házfelügyelő, 600 forint évi fizetéssel és ingyen lakással.

1 könyvművelő, 500 forint évi fizetéssel és 100 ft lakbérrel.

1 könyvművelő-segéd, 400 forint évi fizetéssel és 100 ft lakbérrel.

1 kertész, ki esetenként köteendő külön szerződés alapján fogadtatik fel.

1 kapus, évi 400 forint fizetéssel és ingyen lakással.

1 ajtonálló, évi 400 forint fizetéssel és ingyen lakással.

4 hivatalszolga, évi 350 forint fizetéssel és ingyen lakással.

10 teremszolga, évi 350 forint fizetéssel és ingyen lakással.

5 házi szolga, 300 forint évi fizetéssel és ingyen lakással.

A mennyiben a számsegédek és őrök részére az intézetben lakás nem telnek, az előbbieknél 200 ft az utóbbiaknál 150 ft évi lakbér jár.

Az összes szolgái személyzett kincstári ruhatartásban részesül.

Az intézetben ingyen lakást élvező hivatalnokok és szolgák szabad fűtést és világítást nyernek, minélfogva ezen kedvezményben mintegy előléptetéséért mindig a szolgálatban idősebbek részesítendők.

XVIII.

Az igazgató évi jelentése.

Az igazgató az akademia állásáról s a hallgatók előmeneteléről, a tanári bizottság idevonatkozó jegyzőkönyvének csatolása mellett minden tanév végével jelentést terjeszt elő, mely a honvédelmi miniszter által az országgyűlésnek bemutatandó évi jelentésnek szolgál alapjául.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, június 14. 1872.

— A fáklyás-zenével tegnap tiszteltük meg érdeműs miniszterünket. Sok ezer polgár állta körül a több százra menő fáklyából alakult kört. A minisztereket Szász Béla üdvözlé a polgárság nevében. Feleltek: Lónyai és Pauler miniszterek; az első kiemelte, hogy a nemzeti kormány nehéz gondjai közt örömet okoz, ha a haza javára kézzelfoghatólag gyümölcsöző intézményeket léptethet életbe; támogatásra hívja fel Kolozsvárt is, hogy így a mai nemzeti kormány még sok a kolozsvári egyetemhez hasonló vívmányokkal szolgálhassa a nemzet és országgrész ügyét. Pauler a második nagyon szellemi gyupont fontosságát és versényszésének áldásos voltát emelte ki. A nép-sokaság lelkes éljenzéssel felelt a miniszterek szavaira, éltetve a magyar királyt, parlamentet, miniszteriumot s kiválóan a körünkbe levő magyar államférfiakat, mint nemzeti kormányunk képviselőit.

— A Kolozsvár által miniszterünk tisztelésére adott lakoma fényes volt, csaknem 300-an vettek részt a város notabilitásai közül. A toasztok sorát grf Péchy M. királyi biztosunk nyitá meg a királyra köszöntvén, ki az egyetemre teendő előkészületeket helybeliagya, — majd a miniszterekre, kik e nemzeti ajándékot Kolozsvárnak, az erdélyi részeknek meghozták; — Lónyai grf miniszterelnök viszonzásul Kolozsvár értelmiségét éltetv, s kedvesen említé meg fiatalkori ittjártát, mely Kolozsvárt előtte feledhetlenné tette. A toasztok közül még megemlítiük a Szász Gerőtt, ki Paulert; a Finalyét, ki Tiszát köszönté fel; lelkes éljenzéssel fogadtatt Pauler felköszöntése érdeműs királyi biztosunk grf Péchy M. önmagára. Köszöntettek még többen is, de, részint igen sötét képet rajzoltak, részint hevük által elragadtatva — asztalbotással végződött a kedélyes lakomázás.

— A kolozsvári egyetem tanszékeire már ki van hirdetve a pályázat; rendes tanároknak 2000 forint évi fizetés, 300 forint lakpénz s 300 forint évi zedek pótlékkal, rendkívüli tanárnak 1000—1200 forint évi fizetés, 250 forint lakpénzzel. A pályázók teljesen felszerelt kérvényeiket folyó évi augusztus 10-ig nyújtsák be.

— A miniszterek ma a köztintezetelek látogatást meg, a miniszterelnök kihallgatásokat adott. A fényes Lónyai-bankett után — mely ép most foly javában — visszautaznak a fővárosba.

— Gr. Ráday Gedeon királyi biztos ő felsége által saját kérelmére a belügyminiszteriumban elfoglalt osztálytanácsosi állomásától fölmentetett.

— Képviselő-választás. N.-Szeben részéről jun. 28., 29. és 30-án megy végbe, a tanásháznál adják be szavazataikat a szék és város választói.

— A vallás- és közoktatási magyar kir. miniszter az 1872. évre a gör. kel. egyházi czélokra szánt javadalmazásból Baranyamegyébe kehelezett dárdai gör. kel. hitközségnek temploma helyreállítására 500 forintot engedélyezett.

— Bittó István igazsági miniszter abruddányai utjában kitünően fogadtatt. Alsó-Fehérmegye főispánja méltóságos Pogány György ur, az abruddányai törvényszék, a bánya tisztség és a város tisztviselő polgáraitól követve jun. 3-án verespataki választói körébe érkezvén, a szívélyességgel minden jelével találkozott, számoló beszédét lelkesedéssel fogadták.

— Gyula-Fejérvár közigazgatási szervezkedése folyó hó 6. és 7. napjaiban megtörtént. Az ugynevezett városi ellenzék kezdettől fogva erősen tartotta magát, s valamint a városi képviselők megválasztásánál, úgy a tisztviselők beállításánál jelöltjeit keresztülvitte. A végeredmény következő: polgármester lett Dányi Károly m. kir. törvényszéki bíró, rendőrkapitány Kovács Elek volt h. polgármester, főjegyző Jenei István, aljegyző Gazda János, árvászéki bíró Paticza Rubin, közigazgatási tanácsos Csoma Béla, pénztárnok Kocsis Mihály, ellenőr Jenei Jenő, adótitizt Macsegő János, számvevő Horváth Lajos, tisztú ügyész Barbu Miklós, főorvos Reiner Zsigmond, orvos Schoket Károly, közigazgatási őrök Székely Ferenc és Komencsán János, rendőrbiztosok Apolzan Ignác és Roska Mihály, rendőrnökök Sreiber Károly, iktató Körösi János. A követválasztási pártok is mindinkább kezdnek kiválni és alakulni. Az első érte-

kezleten Körner József, mint a városi ellenzék fölhatalmazottja, kijelentette volt, hogy ők teljességgel nem kívánnak baloldali követet választani. Azonban vagy nem szöltött akkor a párt nevében, vagy későbbi körülmények más irányra terelték a dolgot, mert ma a baloldali elnevezés itt nem pusztá szót, hanem mozgalmat tényt fejez ki. A jelöltek Puskás Endre és Mocsonyi Sándor nem tölnek tétlenül, sőt iparkodnak az ügy előmenetelének nagyobb és nagyobb lökést adni. Az eleinte csak csendesen folyó mozgalom mult vasárnap nyert nyilvánosabb kifejezést. A naphoz czimzett vendéglő kertjében a szószoros értelmében tarka népgyűlés tartott.

— Felhívás! A „hunyad“, zarándmegyei s szászvárosszéki néptanító-egylet“ f. évi július hó 10-én d. e. 9 órakor a dévai állami tanítóképző helyiségében rendkívüli gyűlést tart, melyre az egylet tagjai ezennel meghívottak. Legfőbb tárgya: a vallás- és közoktatásiügyi miniszter ő nagyméltóságának f. évi jan. 5-én 26,035 sz. alatt, a „Néptanítók Lapja“ 3. számában is közölt rendelete által a néptanító egyletekre ruházott jognál fogva, érdemes tanítóknak jutalmazásra ajánlása. Déva, jun. 12. 1872. Balázs Lőrincz, s. k. elnök. Adorján Miklós, s. k. jegyző.

— Shakespeare emléksobrát idei május hó 23-án leplezték le Uj-Yorkban mintegy 6000 főnyi néptömeg jelenlétében s nagy ünnepélyességgel. A szónokok közt különösen kitűnt Bryant költő, ki Shakespeareet lelkesült szavakban magasztalta. A mi nagy dramatistánk hirt, mondá, az egész civilizált világon otthonos; a költők közt azon helyet foglalta volt ő el, melyet a Niagara a többi zuhatagok között. Németország legkiválóbb férfai fordítóivá vagy kommentatorivá szegődtek, Franciaország kezdetben nem akarta érdemeit elismerni, később azonban elragadtatással tekintett rá. Bryant élénk tapssal fogadtott beszéde után Mendelssohn lakodalmi indulója és más művei adattak elő, majd külfömből alkalmi költemény olvastattak fel, végül pedig Schumanntól Julius Caesar nyitánya fejezte be az ünnepélyt.

— Szakálás csecsemő. Hód-Mező-Vásárhelyt egy hazafi, ki kenyerre javát már megette, azt a tanácsot kapta valami nénytől, hogy ha teljesen egészséges akar lenni, asszonytejjel éljen. Felfogadtott tehát, magának havi husz forintért egy szoptatót dajkának való menyecskét, kitől két és fél éven keresztül szoptott. Időközben a menyecske havi harmincz forintra vitte fel az éleltesentia árát. Miután azonban a csecsemő rossz fizető volt, s a mulatság a menyecske egészségének szemmel láthatólag ártott, nemrég félbeszakított a kedélyes gyögműd, s a polgártárs a szoptatási elmaradt díjakért perbe fogott.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről. Junius 13-ról: 5% Metalliques 64.95. 5% Nemzeti kölcsön 72.25. 1860-diki államkölcsön 104.20. Bank-részcvények 854. Hitelrészvények 343.—. London 111.80. Ezüst 109.60. Cs. kir. arany 5.35⁵/₁₀. Napoleondó 8.93⁵/₁₀.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 82.—. Temesi 80.50. Erdélyi 80.—. Horv.-Slavon 84.—.

Felelős szerkesztő: Sándor János.

NYILTTÉR.

[21—40]

Titkos betegségeket és tehetetlenséget (elgyengült férfierőt)

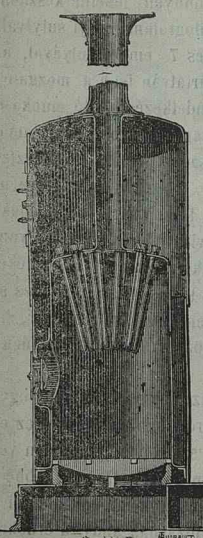
gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebész tudor, szülész és szemész. Rendel naponként: délelőtt 11 órától 1-ig és délután 3 órától 5-ig.

Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutca 13. szám, 1-ső emelet 14. sz.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik.

ROBEY és TÁRSA (Limited)

Pest, üllői út 1. szám alatt,

ajánlják a közelgő idényre szabadalmazott vaskeretű cséplőgépeiket és gőzmozdonyait, lőjárgányos cséplőgépeiket, vetőgépeiket, úgyszintén javított álló felnyomatu gőzgépek Field-féle csövekkel.

Újabb gépeink általánosan elismert munkaképességük felment bennünket minden feldicsérestől, mert a tények felelnek meg, és csak arra kérjük a t. gazdaközönséget, gőzcséplőkre szóló megrendeléseiket mihamarabb kezünkhez juttatni, mert már is kivételesen sok ebbeli rendelmény tételét nálunk.

Robey and Company Limited, Pest, üllői út 1. sz.

